

Danielpa Qillqan - Soqta Chunka Iskayniyuq Kaqnin

William Millerpa Proféticahina Rikch'ayninpi Qori Rumi-kunata Qawariy: Adventismopa "Hatun Kanchay"manta Karunchakusqanmanta Hinallataq Cheqaq T'iksikunaman Kutimunaykipaq Waqyasqamanta Huk Allinta Yuyaychay

Jeff Pippenger
2024-01-26

William Millerpa musquynkunaqa chunka kuti aswan llihipin qhawarinqaku Millerita runakunapa historiankupi lliphisqankumanta. Millerita runakunapa yachayninku, paykunapa historiankupi yapasqa yachaymanta qhawayninkuqa chiqaqmi karqa, ichaqa manaraq hunt'asqachu. Chay qhawayninku aswan chiqap historiapa churayninman churakuspanqa, aswan llakiyuq rikuchikuyninkunata reqsichin, imaraykuchus mana sapaqlla musquykunawan rikuchisqa profétik ch'iqaqkuna mast'arinchu, aswanpas qhepa p'unchaykunapa chunka sipaskunapa pruebanta paqarichin. Millerita qhawayninqa iskay ñawpaq chartakunapi (1843 hinallataq 1850) rikuchisqami. Iskaynin chartakunaqa Habacucpa iskay kaq capitulonpi willasqa tablaskunapa hunt'akuyninmi karqa, hinaspapas chartakuna Habacucpa willakuynin hunt'akuynin kasqanku, chaynallataq chay kikin chiqaqkuna Adventismopa cimientonpi kaq chiqaqkuna kasqankuqa Profeciapa Espiritunrayku chayhinata reqsichisqa karqa.

Wakin sapallankuna hatun sayaykunamanta wakin kallpachakuyninkuna aswan hatun k'anchaywan yapasqa karqan, Millerita sutiyaqkuna hanaq santwariuta hinallataq santwariuwan tinkisqa chiqap yachachikuykunata entiendenankupaq pusasqa kasqankumanta, 1844 watapa octubre killapa 22 p'unchawpi hatun llakikuymanta qhipaman. Ichaqa Adventismoq 1856 watapi Laodicea hina kayman tikrasqan, hinaspa 1863 watapi "qanchis kutikama" nisqata tukuyninpi chinkachisqan, paykunata Laodicea purunman púsarqan. 1850 watakunamanta kaymanqa mana ima ancha allin chiqap yachachikuytapas Adventismoqmanta llusqichisqachu. Sichus chay nisqayta iskayrayanki, chayqa rikuchiy imarayku mana allin chu chay nisqaga.

Millerllaqa Daniel iskay capítulo nisqapi kaq yachaymanta allinta entienderqanku, ichaqa entiendenkukuqa pisi karqa. Adventismoqa manam hayk'aqpas Millerllaqa entiendenkunamanta aswan ñawpaqman riqchu. Kunan p'unchawpi Daniel capítulo iskaypi rikuchisqa pusaj qhapaq suyu-kunata llapanta rikuy atikun, hinallataq Danielpa mañakusqan simbología-ta, Nebucodonosorpa musquyninpa pakasqa yachayninta entiendenanpaq. Chay pakasqa yachayqa qhipa profético pakasqa yachayta representan, (llapa profetakunam qhipa p'unchawkunata reqsichkanku), chay qhipa profético pakasqa yachaytaqmi Juan reqsichin Jesucristopa Revelaciónninta nispa. Chay pakasqa yachayqa kichasqa kananmi "pachaqa qayllaña kachkan" nisqanpi, gracia pacha tukukuyninmanta manaraq, chay pakasqa yachaytaq kunan kichasqaña kachkan, rikuyta akllaqkunapaq.

Daniel qillqapi “sapa p’unchaw” nisqamanta Millerita yachayqa, saminchaywan allin kasqanmi reqsichisqa karqa; ichaqa 1901 watakama Adventismoqa chay kallpachakuy chiqaq yachayta saqiya qallarín, hinaspataq 1930 watakunakamam Adventismoqa ñawpaq Protestante qhawariyman kutiripusqa, mayqin qhawariytaq “sapa p’unchaw” nisqaqa Cristoq santuario ministrasyonninmanta huk wakinta rikuchin nin. Chay supaypa qhawariyta, Profecíapa Espiritu nisqanman hina, “hanaq pachamanta qarqosqa angelkunamanta” hamusqa. Kunan p’unchawkunapi “sapa p’unchaw” nisqamanta allin Millerita qhawariyqa, mana paganismollapa símbolonninchu rikukuyta atin, aswanpas Adventismopa hatarikuyninpa símbolonnin hina, mayqinchus chiqaqta mana munakkuqkunaman sinchi pantasqa qhawariyta apamun.

Miller runakunataqa pusasqa karqanku allin p’unchawman iskay chunka kinsa pachak watakuna tukukuyninpaq, hinaspa Adventismoqa Hatun Llakikuy qhipaman chaylla riqsirqan aswan yapasqa k’anchayta chay qhaway willakuywan tupaq, ichaqa “qanchis kuti” nisqanta mana chaskisqankurayku, 1856 watamanta 1863 watakama, hinaspa kay p’unchawkama pasaq, mana rikurqankuchu mayqen ñawpaqman puriq k’anchaytapas chay yachachikuy-manta, mayqenta paykuna ninku paykunapa chawpi sayaynin hinaspa kallpachakuynin kasqanta. Kunan p’unchawqa “qanchis kuti” nisqa rikuy atikun, (rikuyta munasqankunapaq), hina kasqanta mana k’aspichispa tupaqsqa llapa pachakuna tiempokunawan iskay chunka kinsa pachak watakuna qhaway willakuy ukhupi.

Nawpaq tawa chunka isqun watakunaqa hallp’a samanapaq sapa qanchis wata kutipi, qanchis kuti kutichisqa muyuta rikuchin. Tawa pachak isqun chunka watakunaqa manam ñawpaq Israel llaqtapaq huk prueba pacha kasqallataraqchu, aswanpas reqsichin mayk’a watakuna hatun kamachiya mana kasukuspa hallp’ata samananta saqenankupaq hatarqanku, chaymanta junt’akunampaq qanchis chunka wata hallp’a mana samayta atisqa kasqan (chaymi chay kikin hatariyninkurayku apasqa kay pacha). Chay semana, Cristo covenant-ta takyachisqanqa kimsa wata kuskan y cruzkama, hinaspa kimsa wata kuskan cruzmanta qhipaman nisqawan sayarichisqa kashan. Chay semanapiqa Cristo llapa runakunata huñusqallaña karqan, paymi nirqan: oqarisqa kaspapa llapa runakunata huñusaq.

Kunanmi kay pacha taripakuyqa kan; kunanmi kay pachapa kamachiqnin qarqusqaña kanqa.

Ñuqataq, allpamanta hoqarisqa kaspapa, llapa runakunatan ñuqaman aysasaq. Juan 12:31, 32.

Cristoqa pactota takyachisqan hinaspa runakunata payman huñusqan iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka p’unchawkunaqa, Diospa mana kasukuq llaqtanta pactonwan ch’aqwayrayku ch’eqechisqan iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka watakunata reqsichin. “Qanchis kuti” nisqa, Israelpa hanaq reino contra hunt’asqa kasqanqa, 723 a.C. watapi qallarispas 1798 watapi tukukuq iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka wata ch’eqechisqata reqsichin. 538 wataqa iskaynin pachakunata rakin, hinaspa iskay qatinqinpiña suqta pachak soqta chunka watayuq pachakunata ruwan. Ñawpaq pachaqa paganismoq santuarioyta hinaspa ejercitota saruchisqanta reqsichin, iskayñiqinña pachaqa papalismoq saruchisqanta.

“Qanchis kutikuna,” iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka watakuna, uray suyuq qhapaqllusninpa contranpi, 677 a.C. watapi qallarispas hinaspa 1844 watapi tukukuq, 1844 wata

octubre killapa 22 p'unchawninpi tukukurqan. Chayqa alianzaq ñak'ariy ñakaypa unanchanmi, hinaspa tukukurqan jubileo waqrpa waqyakuyninwan, chaytaqa Pampachanakuy Punchawpi pukllayta hina waqyachinankupaq karqan. Antitípico Pampachanakuy Punchaw, 1844 wata octubre killapa 22 p'unchawninpi qallariq, huk tiempo pacha periodota rikuchin. Chayqa Investigative Judgment nisqapa periodonmi, chay tiempo pacha periodopin taquesqa qanchis yupay muyuq sagrado ciclowan tupaq jubileo waqrata waqyachinankupaq karqan.

Ichaqa angelpa rimaynin punchawkuna pi, qanchis ñiqin angel waqyamuyta qallarispapa, Diospa pakasqa yachaynin hunt'asqa kanqa, imaynachus pay willarqan sirviente profetanman. Apocalipsis 10:7.

Qanchis kaq Trompetapa waqyasqan, 1844 watapa octubre killapa 22 p'unchawninpi qallarisqan, Leviticus iskay chunka phisqayoc qillqapi nisqa hina, qanchis yupayllapa santu muyuyninpi Jubileo Trompetanta rikuchin. Milleritakunaqa tukukuypi allinmi karqanku iskay waranqa kimsa pachak watayuq profeciapa p'unchayninmanta, hinaspapas Adventismoqa Hatun Llakikuy qhipaman chaymanta aswan achkata entienderqa; ichaqa kunan p'unchawpi Millerpa “muyuynin” nisqa iskay waranqa kimsa pachak watayuq pachaqa chunka kuti aswan k'ancharin. Iskay waranqa kimsa pachak watayuq pachapa ukhupi qanchis pacha-kunapa lliw profético kaq señalninkunaqa, Leviticus qillqapa iskay chunka phisqayoc chhika iskay chunka soqtayoc kapitulumankunapi nisqa iskay waranqa phisqa pachak iskay chunka watakunawan (“qanchis kuti”) sut'i profético t'inkiyta kuyun.

Millermanakunaqa mana chaskirqankuchu apostatamanta Protestantismopaq Catholicismopaq ima nisqankuta: “llaqtaykimanta suwa runakuna”, pikunachus “hatunchakuspa”, hinaspa “urmaqkuna” nisqaqa Antiochus Epiphanespa unanchaqnin kasqanta; chaypi allintam kasharqanku. Paykuna yacharqanku hinaspa amacharqanku cheqaq kayta: Diospa sut'inchay siminpi Roma llaqtam “llaqtaykimanta suwa runakuna, pikunachus rikch'ayninta takyachirqanku” nisqa hina qhawachisqa kashan, manam mayqin mana reqsisqa, historiapi mana ancha imapas niyta atisqa Siria suyupi reychu, paychus rikch'ayninta takyachirqanman hina.

Kunan p'unchaypi Adventist teólogo runakuna yachachinku “llaqtaykimanta suwa runakuna” nisqaqa Antiochus Epiphanes kasqanta. Kunan p'unchaypiqa, Millerita historiapi mayqin rimanakuy ñawpaq rimanakuyniyuq llaqta, qayllanmanta pasasqa kashaqtin, rikch'ayninta mana unanchasqankuta, nitaq unanchayta atisqankuta (chayqa chiqap yachaywan “llaqtaykimanta suwa runakuna” nisqapa allin unanchasqanwan takyachisqa kashan), chay kikin rimanakuyqa yapamanta kutichisqa kashan ñawpaq rimanakuyniyuq llaqta rayku, paykunaqa yapamanta qayllanmanta pasasqa kashaqtinku.

Maypichus mana rikch'aynin kaqtin, runakuna chinkarinku; ichaqa kamachikuyta waqaychaqqa kusion qachun. Proverbios 29:18.

Milleritakuna allinta yachachirqanku Levítico iskay chunka suqtaqniyuqpi iskay waranqa phisqa pachak iskay chunka watakuna (“qanchis kuti”) Bibliapi aswan hatun hinaspa qipa pacha willakuq kasqanta; ichaqa Laodicea Adventismo chay “quri rumita” 1863 watapi qichurqan, hinaspa kunan p'unchaykunapa rikuyta munakkuqkunapaq sut'ita rikuyta atin: manam Milleritakunaqa “qanchis

kuti” Bibliapi aswan hatun pacha willakuq kasqanta reqsichisqankupim allin karqanku chayllachu, aswanpas “ñak’ariy”, mayqinchus Diospa piñakuyninmi, Israelpa hanaq suyuntapas urin suyuntapas hunt’asqa karqan.

Kunan p’unchaw iskaynin phiñakuykunapa sapa tukuyninkuna, Daniel qillqapi rimarisqan (huk profetakunapas hinallataq), rikukunman iskay tukuy sayaq hina (ñawpaqpas qhipapas) tawa chunka suqta watayuq pacha ukhupi, chaypi Cristoqa Millerita templota hatarichirqan, imaynachus Moisesqa tawa chunka suqta p’unchaw urqu patapi kaspach’in pampapi tabernaculota sayarichinapaq kamachiykunata chaskirqan chaywan rikch’achisqa hina; hinallataq Herodespa templota musuqmanta allichasqan tawa chunka suqta watakunawanpas, chayta fariseokuna Cristowan rimayninkupi sut’ichirqanku pay “kawsarimpusqanmanta”, huk templo mayqinchus rantikuyta ruwqekunawan qolqe tikraqkunawan “thuñichisqa” karqa chayta pichasqanrayku, hinasapas runa templonpa kawsarimusqanwan, mayqinchus tawa chunka suqta cromosomayuq kaspakamasqa karqa. Kunanqa, Milleritaq kallpachaq chiqap yachachiyninkuna imaynan karqan hinallataq cheqanmi kachkan, ichaqa kunanqa chunka kuti aswan ukhu, aswan hatun yuyayniyuqmi.

Kunanqa rikuyta atikun (rikuyta munasqankunaqpaq), Cristo kikinmanta Palmoni hinata reqsichikusqanpi (Admirable Contador, utaq Pakasqa Imakunapa Yupaqninqa), Danielpa pusaq kaq kapítulonpa chunka kimsayuq versículonpi, huk mosqoywan tupanachisqanta qhawachisqa, chay mosqoyqa iskay waranqa kinsa pachak watakunapa pacha unaymanta rikch’akusqanta, hinallataq huknin mosqoywanpas, chayqa iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka watakunapa pacha unaymanta rikch’akusqanta. Kay iskay profético pacha unaykunapa t’aqasqa kasqan reqsikusqanman hina, rikuyta atikun paykuna cheqaqtapuni t’inkisqa kasqankuta chunka iskay pachak soqta chunka watakunawan, papal kamachiy paqarisqanwan; chaymantaq chaypas t’inkisqa kachkan Daniel chunka iskaypi kaq chunka iskay pachak isqun chunka watakunawan, hinallataq kikin versículopi kaq chunka kinsa pachak kimsa chunka phisqa watakunawanpas.

Kanchis Daniel qanchis pusaqniyuq chunka kimsayuq, chunka tawayuq versiculokunapi iskay rikch’ayninkunawan tantisqa proféticotiempokunapa aswan achka chiqap sut’inchay tinkuykuna kanku, ichaqa chaykunapa rikuyta munasqallankunapaqmi reqsisqa kanku. Ichaqa kunan p’unchawpi, iskay rikch’ayninwan huñusqa llapa tiempokunapa tinkuyninkunamanta aswan hawapiqa, Palmoni sutiyoqpa revelasiónninmi kashan (Admirable Yupaqchaq, utaq Pakasqa Imakunata Yupaqchaq). Milleritakunapa iskay versiculokunapi allintam karqanku, ichaqa pisi tupusqa; kunan p’unchawtaq Adventismoqa hunt’asqa, llumpay yanallapi kashan.

Sayk’uychis, hinaspa muspaychis; qapariychis, hinaspa qapariychis: machasqaku kanku, ichaqa manam vinuwanchu; urmaykachakunku, ichaqa manam sinchi machachiq upyanawanachu. Imaraykuchus Señorqa qankunamanpas t’ika puñuyta espiritunta ichamurqan, ñawiykichistapas wichqarqan: profetakunata, kamachiqniykichiskunata, rikuyta atiqkunatapas pakarqan. Hinallataq llapan rikuyqa qankunapaq tukupun sellasqa libropa siminkunahin, chayta yachaysapa runaman quspa ninku: “Ama hina kaspachayta ñawiriy”; paytaq nin: “Manam atiniychu; sellasqañam.” Hinaspa libroqa mana yachaq runaman qusqapas ninku: “Ama hina kaspachayta ñawiriy”; paytaq nin: “Manam yachaqchu kani.” Isaías

29:9–12.

Paní White sut'in riksinmi chay William Miller-manmi qosqa karqa "hatun k'anchay" Apocalipsis libromanta; ichaqa paypa yuyaynin Apocalipsispa chunka iskayniyuq, chunka kimsayuy, chunka qanchisniyuq, hinaspa chunka pusaqniyuq kapitukunamantaqa, sut'ita rimasaq, mana allinchu karqa. Chay mana allin yuyaykunaqa mana iskay santu qillqa-tabla-kunapi rikuchisqachu kanku; ichaqa Apocalipsispa isqunniyuq kapitulumanta ima rikuchisqa kasqanqa, "jewel" nisqaqa, Islam sutiuyumi kinsa Ay-kunawan rikuchisqa kasqan.

"Willakuyta willakuy runakunapas Apocalipsis qillqataqa pakasqa hina, Santo Qillqakunaq wakin rakikuna-manta aswan pisiy yachayniyuq hina qhawarqanku. Ichaqa ñuqaqa rikurqani kay qillqaqa cheqapuni huk revelación kasqanta, qhipa p'unchaykunapi kawsayta ruwanankupaq kaqkunapa sapaq allinpaq qusqa, cheqaq maypi kasqankuta, imata ruwanankuta yachanankupaq pusananpaq. Diosqa William Millerpa yuyayninta profeciakunaman pusarqa, hinaspataq Apocalipsis qillqamanta hatun k'anchayta qorqa." Early Writings, 231.

"hatun k'anchay" nisqa rimayqa Sister Whiteq qillqasqankunapi ancha yachachiqmi. Millerqa Apocalipsispi iglesiakunata, sellokunata, trompetakunatapas allinta entienderqan, chay yachaykunamanta ch'uya angelkunaqa "yuyayninta pusarqanku". Millerman qosqa "hatun k'anchay"qa iskay santu tablapi rikuchisqa karqan, hinallataq doctrina cheqaq kaykuna, mayqinkunachus "hatun k'anchay" karqanku, musquyninpiqa "joyakuna" hina reqsisqa karqanku. Adventismoqa chay "hatun k'anchay"ta chaskirqan, hinaspataq 1863 watamanta qallarispas llulla joyakunawan pakayta qallarín. "k'anchay" nisqapa kamachikuyninqa kaymi: "k'anchay"qa imawanachus Cristoq runata otaq llaqtata juzganampaq llamk'achkan.

Manam "k'anchay"chu llaqtata taripan, manaraq chayqa, paykuna mana hark'asqanku chaymanta chaskiyta atisqanku k'anchaypas taripanmi (hina ruwasqankuta 1856 watapi, achka ejemplokunamanta hukllaña hina). Huknin "k'anchay"wan tupaq allin kayqa, hinaspa "k'anchay" mana chaskisqaqa tupaqninman hina tutayayta paqarichin. Adventismom Diospa Miller-man qusqan "hatun k'anchayta" mana chaskirqan, pakarqanpas; chaymi Adventismopa cimientonkunata rikuchin.

"Pipas ukham ukham qhawayki, taqi runakunap chuymanakapa liyt'ki, jach'a qhananak katoqirinakmanta akham si: 'Jupanakax janiw t'aqhisipkiti ni musparapkiti jupanakan moral ukat ajay tuqit kunjamañapat layku.' Cheqpachansa, jupanakax pachpa thakhinapwa ajllisipxi, ukat ajayupax k'añu luräwinakapan kusiisipxi. Nayasti jupanakan sallqjasiñanakapwa ajllirakï, ukat ajjsarañanakapwa jupanakar apayanï; kunatï nayax jawsakta ukhaxa, janiw khitis jayskituti; parlkta ukhaxa, janiw ist'apkituti; jan ukasti nayranakaj nayraqatan jan wali lurapxi, ukat kunatï nayax jan kusisktxa ukwa ajllipxi.' 'Diosax ch'aman sallqjasiñwa jupanakar apayanini, k'arit iyawsapxañapataki,' kunatï jupanakax jan cheqañchasiñataki chiqansa munasiñ katoqapkiti ukhamata qhispiyañataki, 'jan ukasti jan chiqapar sarnaqañan kusiisipxi.' Isaías 66:3, 4; 2 Tesalonicenses 2:11, 10, 12.

Hanaq Yachachiq tapurqa: "¿Ima aswan kallpayoq pantachiyta yuyayta llullachinman kaymantaqa: qamkuna allin cimientopi hatarichkashaykita, Diospas rurasqaykikunata chaskisqanta yuyay, ichaqa cheqaqpiqa achka imakunata kay pachapa yachayman hina

hurashanki, hinaspa Jehovápa contranpi huchallikushanki? ¡Ay, ancha hatun llullakuymín, sonqota munachiq pantachikuymi, runakunapa yuyayninkunata hap'iq, paykuna “huk kutita cheqaq kayta reqsisqankumanta” qhipaman, Diosta yupaychaypa rikchaynintaqa espirítunwan kallpanwanpas pantaspa; hinaspa qhapaq kasqankuta, achka kaqninkuwan yapasqa kasqankuta, imapas mana faltasqanta yuyaspa, cheqaqqiqa llapa imapipas pisichisqa kashaqtinku.” Testimonios, volumen 8, 249, 250.

Laodicea, mayman Adventismom 1856 watapi tukurqan, rikuchin chaykunataq ñawpaqta “hatun k'anchayta” chaskirqanku, ichaqa destinatakun “sinch'i llullachikuyta” Segunda de Tesalonicensespi nisqaman chaskinankupa; chaykamataq llapan p'unchaypi creen chay llulla cimientota paykuna sayarichisqankuta qollqe falsoykunatawan ancha chanin rumikuna falsokunata yaykuchispa, Diospa kamachisqan kasqanta, ichaqa cheqaqqiqa chayqa huk cimienta aqupi sayasqa hina kasqanmi. Adventismqa “huk iglesia, mayqen hatun k'anchayta, hatun pruebatapas chaskirqan”, ichaqa huk “iglesia”mi “Señorpa kachamusqan mensajeta” wisch'usqa, hinaspataq chaskisqa “aswan mana razonnuyuq nisqakunata, llulla supuestokunata, hinaspa llulla teoriakunata”.

“Mana qollanan ministrakunata Diospa contranmanmi churakuchkanku. Paykunata Cristo-tawan kay pachapa diosnintawan huklla samaypi yupaychachkanku. Simiwanqa Cristo-ta chaskisqankuta rimanku, ichaqa Barabás-tan hap'ipakunku; ruwasqankuwanmi ninaku: ‘Kay Qharitaga ama, aswan Barabás-ta.’ Kay siq'ikuna leyekkuqkuna llapallan uyariychik. Satanásqa ruwananmanta atisqanta hatunchakuspanmi rimakun. Payqa yuyarin Cristopa mañakusqan iglesianpi kaq hukllayta chinkachiyta. Ninmi: ‘Lloqsisaqmi llullakuq espíritu hina, atisqaykuna engañanaypaq, huchachanaypaq, condenanaypaq, chaymanta cheqaqta q'ewanaypaq.’ Llullakuypa churinwan llulla testiguwanqa “hatun k'anchayniyoq kasqa iglesiapi,” achka evidenciayoq iglesiapi, chaskisqa kachun; chay iglesiataqmi Señor kachamusqan willakuyta qhispichinqa, chaskinqataq mana allin yuyayniyoq asercionkunata, llulla supusicionkunata, llulla teoriakunatapas. Satanásqa paykunapa upayayninmanta asikunmi, payqa cheqaq kaqta yachaqmi.”

“Achkakuna sayarinqaku ñuqaykuq púlpitonkuna patapi llullaq willakuy-pa antorchanta makinkupi apaspa, Satanás-pa uku pacha nina antorchanmantam ratachisqa. Sichus iskayraykuna, mana ñiypas munakusqa waqaychasqa kanman chayqa, cheqaq simita willaq ministrakuna qichusqa kanqaku chay llapa yachaq kasqankuta yuyaykuk runakunamanta. ‘Sichus qam riqsisqankiman karqan,’ nispa Cristo rimarqan, ‘qampas, kay p'unchayniykiipi aswanpas, hawka kayniykiman hap'ipakuq imakunata! kunanqa ichaqa ñawiykimantam pakasqa kachkan.’”

“Chayqa kaptinpas, Diospa cimientonqa sinchita sayan. Señorqa paypa kaqkunata reqsin. Santochasqa ministronqa mana ima llullakuytapas siminpi apananachu. P'unchay hina kichasqa kanan, tukuy mana allinpa q'epirisqanmantapas libre. Santochasqa ministeriopas, prentapas, kay mana allin rurayniyuq mirayman cheqaq kawsaypa k'anchayninta phicharispas churaspa, atiyiniyuq kallpan kanqa. K'anchay, wawqe panaykuna, aswan k'anchaymi munanchik. Sionpi waqrapi phukuychik; santo orqopi waqyayta uyariychik. Señorpa soldadonkunata, santochasqa sonqoyuq, huñunakuchun Señor imatachu rimayta munan paypa

llaqtanman chayta uyarinankupaq; payqa aswan k'anchayta qorqan tukuy uyariyta munakkuqkunapaq. Armasqa, wakichisqa kaspa, maqanakuyman wichariychun—atiyniyuqkunapa contranpi Señorpa yanapayninman. Kikin Diosmi Israelpaq llamk'anqa. Llulla simiqa llapallan upallachisqa kanqa. Angelkunapa makinkunam urmachinqa chay llullachikuq yuyaychakunata, kunan kamasqa kaqkunata. Satanaspa perqankunapaq hayk'aqpas mana atipanqachu. Kimsakaj angelpa willakuyninta atipayninmi qatinga. Imaynatachus Señorpa soldadonkunapq Capitan-nin Jericopa perqankunata urmachirqa, hinallataq Señorpa kamachikuykunata waqaychaq llaqtanqa atipanqa, tukuy contranku kaqkunapas atipasqa kanqaku. Ama mayqen almapas quejakuchunchu Diospa kamachinkunamanta, paykunaman hanaq pachamanta kachamusqa mensajeta apamurqanku chayrayku. Amaña pantasqankunata maskhaychikchu, nispá: 'Ancha sinchita rimanku; ancha kallpawanmi parlanku,' nispá. Ichapas sinchita rimankuman; ichaqa, manachu chayqa necesitakuy? Diosqa uyariqkunapa rinrinkunata suysuchinqa mana paypa vozninta, nitaj paypa mensajeninta kasukunkuchu chayqa. Payqa Diospa siminta sayaykachaqkunata sut'inchanaq."

"Supayqa tukuy atiyman chayasqanta churarqa, mana imapas ñuqanchikman, huk llaqtahinata, hamunampaq ñuqanchikta huchachananpaq, qayllachinampaq, hinaspa pantasqanchikkunata saqenanchikpaq kallpachananpaq. Ichaqa kanqa huk llaqta, paykunapaq Diospa arkanta apanqaku. Wakinqa ñuqanchik ukhummanta llusqinqaku, arkata mana mastaña apanankupaq. Ichaqa paykunapaq manan perqata hatarichiyta atinqakuchu cheqaq kayta hark'anankupaq; imaraykuchus chayqa ñawpaqman, hanaqmanpas ringa tukukuyninkama. Ñawpaq watakunapi Diosqa runakunata hatarichirqa, kunanpas paypaq kanmi runakuna suyasqakuna, wakichisqaña paypa kamachisqanta ruwanankupaq—runakuna, hark'akuykunata p'asayta rinqaku, chaykunapaq mana allin morterowan llusisqa perqakuna hina kasqankurayku. Dios runakunaman Espiritunta churaptinqa, paykunapaq llamk'anqaku. Señorpa siminta willakunqaku; vozninkutapas trompeta hina oqharingaku. Cheqaq kayqa manan pisiyachisqachu kanqa, nitaj atiyinta chinkachinqachu paykunapa makinpi. Paykunapaq llaqtata huchankunata rikuchinqaku, Jacobpa wasintataq huchankunata." Testimonies to Ministers, 409–411.

"sapa p'unchay" nisqa satanaspa unanchanta Cristopa unanchan kasqanta riqsichiyqa, "Cristota kay pachapa diosnintawan huklla samaypi yupaychaymi." Imayna sut'inchaspapas Cristota chaskinku, chay hinallataq Barrabasta hap'ipakunku, ruwasqankuwan ninku: "Manan kay Qharichu, aswanqa Barrabasmi." Millerpa musquyninpi "kurkikuna" hina rikuchisqa cheqaqkuna, iskay santu tablapi sut'i siq'isqa hinallataq qhawachisqa, chaymi "hatun k'anchay" kasqa, mayqanta Miller chaskinanpaq qusqa karqa, hinaspa mayqantachus Adventismoqa qhesachkan.

Cristota satanak señalenwan alabashankuta niyanku, hinaspataq Diospa cimienta patapi sayashankuta mañakunku; ichaqa chayqa llullakuq cimienta, mayqenkunachus chay pantasqa doctrina ruwasqaman sayakunku, llaqa paykunaman sinchi pantayta apamuq. Inti uramanqa mana imapas musuqchu kachkan, hinaspataq kunan pacha Israelqa ñawpaq Israelpa profetapa ñanninkunallatam purishan.

"Hukmi llakiyta ñuqa almaiymán ñak'ariyta apamun: Diospa munakuyninpa hatun pisi kayninmi, mayqinchus chinkarqa k'anchaytawan cheqaq kayta mana sayk'uspa

hark'asqanrayku, hinaspa chaykunapa llank'ayninrayku, mayqinkunachus kallpachakuspa llank'arqanku, paykunam, rikusqa pruebakuna hukninpa hawan hukninmi yapasqa kaptinpas, Dios cachamusqan willakuypa ruwanasqanta mich'anankupaq huk kallpata rurasharqanku. Paykunata judío nacionman rikuchini hinaspa tapuni: ¿Wawqinchikkunata saquesunchu chay kikin ñanpi ñawsa hark'aywan purinankukama, prueba p'unchaypa tukukuyninkama? Sichus hayk'aqpas huk llaqta cheqaq, fiel vigilantekunata necesitasharqa, mayqinkunachus mana upallanakunkuchu, p'unchay tuta qapariqkuna, Dios qosqan amonestacionkunata waqyaspa, chayqa Qanchis kaq p'unchay Adventistakunami. Mayqinkunachus hatun k'anchayta hap'irqanku, bendecisqa oportunidadkunata, hinaspa Capernaum hina privilegio nisqapi hanaq pachakama oqarisqa karqanku, ¿paykunachu mana allinta chaykunata apaykachasqanrayku saquesqa kanqaku qosqa k'anchaypa hatun kayninman hina yanayayman?"

“Munani ñuqanchik wawqikunaqman ruwakuyta, General Conference-man huñunakunqaku chaykuna, Laodicea runakunaman qusqa willakuyta uyariyuspa kasukuykunankupaq. ¡May hina ñawsa kayninmi paykunapa! Kay yachachikuyqa yapamanta yapamanta qankunaman reqsichisqa karqa, ichaqa espiritu kayniykichikmanta mana kususqa kaynikichikqa manam ancha ukhu, nanaywan hunt'asqa karqachu, allinchayta ruwanampaq. 'Qammi ninki: Qhapaq kani, imaymana kaqkunawan yapasqa kani, manam imatapas necesitaniñachu; ichaqa mana yachankichu qamqa llaqueypaq, wakcha, mana kususqa, pobri, ñawsa, llach'ap'achasqa kasqaykita.' Kikillanmanta engañasqa kaypa huchanmi iglesiakunanchikpa patanpi kashan. Askha runakunapa religiónpi kawsayninqa llullakuymi.” Manuscript Releases, volume 16, 106, 107.

«Capernaum» karqa llaqtam Jesús akllarqan kikinpa llaqtan kananpaq.

“Capernaúm llaqtapiqa Jesúsqa tiyanqa karqan puriyininkuna rantisqankunapa chawpinpi, hinaspataq ‘Kikin llaqtan’ nisqawan riqsisqa karqan. Chayqa Galilea qochapa patanpi karqan, hinallataq sumaq Gennesaret pampapa tinkuynin muyuriqpi, mana chaymanta chiqap kaspapas.” El Deseado de Todas las Gentes, 252.

Cristoqa Capernaum llaqtata akllarqan, imaynachus ñawpaq tiempospi Jerusalén llaqtata akllarqa hina.

Churitaqmiqa huk aylluta qosqayki, kamachiqniy Davidqa ñawpaqniypi sapa kuti achkiy kanampaq Jerusalén llaqtapi, ñoqaqa akllakusqay llaqtapi sutiya churaypaq. 1 Reyes 11:36.

Cristoqa Adventismo-ta 1844 watapi llaqtan hina akllarqan, hinaspataq 1863 watakama, Adventismoqa “Jericó” nisqa llaqtata musuqmanta sayarichirqan, chayqa Laodicea nisqaman rikch'akuq samayniyuq kayta, qhapaq kaytawan unanchan. Imaynan ñawpa Israelwan karqan, chayhinataqmi kunan p'unchaw Israelwanpas. Adventismoqa Diospa sapaq llaqtanpa runankuna kasqankuta creen, ichaqa chay “hatun k'anchayta” rechazarqanku, mayqinchus llaqtayoq kaypa prueba-ninta qon. Silo hinata, Elí, Hofni, Phinees p'unchawkunapi, Adventismoqa juzgasqa kanqa chay “hatun k'anchayman” hina, mayqintachus chaskinankupaq oportunidad qosqa karqan.

“Diospa wawankusqan churinkuna nisqakunapa chawpinpi, ancha pisillataqmi paciencia rikuchisqa karqan, hayk'aqmi k'askaq simikuna rimarisqa karqan, hayk'aqmi qhuk

p'unchawniyuq iñiykuyniyuqkuna mana kasqankurayku sinchi huchachiykuna rimasqa karqan. Askha runakunaqa huk iglesiakunaman perteneceqkunata hatun huchasapak runakuna hina qhawarisqanku, ichaqa Señorqa manam chaynatachu qhawarin. Pipas huk iglesiakunapi kaqkunaq miembrosninkunata chayhina qhawariqkunaqa, Diospa atiyiniyoq makin urapi pisiyman uraykuchikunankupaqmi necesitanku. Paykuna huchachisqankukunaqa ichapas aswan pisillataq k'anchayniyuq karqanku, pisilla oportunidadkunata, privilegioykunatapas hap'iq karqanku. Sichus paykunaqa chaskisqankuman hina k'anchayta, imaynan noqayku iglesiakunapi askha miembroskuna chaskirqanku, chayqa aswan hatun utqaywan ñawpaqman puriyta atinkuman karqan, hinallataq iñiyinkuta kay pachaman aswan allinta rikuchiya. Chay k'anchayninkumanta alabakuqkuna, ichaqa mana chaypi puriqkunamantaqa, Cristoqa nin: 'Ichaqa noqaqa niykichikmi, juicio p'unchawpi Tiropaq Sidonpaqwanqa qankunamanta aswan atipanapaqmi kanqa. Qanpas, Capernaum [Qanchis p'unchay sábado waqaychaq Adventistakuna, hatun k'anchayniyuqkuna], hanaq pachakama hoqarisqa kaq [privilegio nisqapi], uku pachakama urmachisqam kanki: imaraykuchus qanpi ruwasqa atiyiniyoq ruwanakuna Sodoma llaqtapi ruwasqa kasqanman hinaqa, kunankama chayqa sayasqa kanman karqan. Ichaqa niykim, juicio p'unchawpi Sodoma suyupaqa qanmanta aswan atipanapaqmi kanqa.' Chay pachapin Jesusqa kutichispa nirqan: 'Agradeceykim, Taytáy, hanaq pachaqa kay pachaqa Señornin, kaykunata yachaysapa, prudente [kikinkupa qhawariyninpi] kaqkunamanta pakasqaykirayku, wawakunamanñataq rikuchisqaykirayku.'"

“Kunanqa, qankuna llapan kay ruwaykunata ruwasqaykichikrayku, ninmi Señor, qankunaman rimarqani tutamanta hatarispay rimarispas, ichaqa mana uyariwarqankichikchu; waqyarqaykichiktaqmi, ichaqa mana kutichiwankichikchu; chayrayku kay wasiman, sutiyan sutichasqa kasqanman, maypichus qankuna hap'ipakunkichik, hinallataq qankunaman churasqay, taytaykichikkunamanpas qusqay lugarman, Siloman imaynachus ruwarqani, hinatam ruwasqa. Hinaspan qankunata ñawpaqniymanta wikch'umusqaykichik, llapan wawqeykichikkunata wikch'umusqayman hina, Efraínpa llapan miraynintinpas.”

“Señorqa noqayku ukhupi sumaq ancha ancha chanin hatun llank'anakunata sayarichin, chaykunataq manam kay pachapi runakuna imayna kamachinku hinachu apachikunan, aswanqa Diospa kamachiyninman hina. Chaykunaqa paypa hatunchasqanman sapalla qhawarispas apachikunan, tukuyman wañuyman rinakuy alma-kuna qispichisqa kananpaq. Diospa llaqtanmanqa Espíritu-pa testimoniokuna hamusqa, ichaqa achkakunaqa manam yuyaykuchkankuchu piñayninkunaman, willakuyinkunaman, hinaspa yachachikuyninkunaman.”

“Uyariychis, kay mana yuyayniyuq, mana yachayniyuq runakuna; ñawiyuq kashaspapas mana qhawanichu; rinriyuq kashaspapas mana uyarinichu: mana-chu noqata manchakunkichik, nin Señorqa; mana-chu ñawpaqniypi chukchakunkichik, lamar qochapa patanpaq t'ika allp'ata wiñay kamachisqaywan churaykusqayrayku, mana chayta pasanapaq; olasninkuna maqanakuspapas mana atipanchu; qaparispapas mana patanta wat'anchu? Ichaqa kay llaqtayuqkunaqa kutirik, sasa sonqoyuqmi kanku; kutirispas ripusqankuña. Manataq sonqonku ukhupipas ninchu: Kunanqa manchakusun Señor Diosninchikta, paymi paraqta qun tiempollanpi, ñawpaq para-ta qhipa para-tawan; paymi cosechapa señalasqa semanakunata waqaychananchikpaq. Huchaykikunaqa kay allinkunata karuncharqanku qankunamanta,

huchaykikunataq allin kaqkunata hark'arqanku qankunamanta.... Manam juzgankuchu wakcha wawa mana taytayuqpa causanta, chaywanpas allin risaq kanku; muchuqpa derechontaqa manam juzgankuchu. Manachu kaykunarayku castigasqayki, nin Señorqa; manachu alma-yqa kutichikunqa kayhina naciónmanta?"

“¿Señorqa nichunchu ninqa: ‘Ama mañakuychu kay llaqtapaq, amataq qapariyta ni mañakuytapas paykunapaq oqarichiychu, amataq noqa-man intercedeychu: manan uyarisqaykichu’? ‘Chayraykun para wayr’akuna hark’asqa karqan, qhipa paraqa mana karqanchu.... ¿Manachu kunan pacha qaparinki noqa-man: Taytay, qammi waynay kawsayniypa pusariyniy?’” Review and Herald, August 1, 1893.

Qatiq qelqaq qillqapi sut’inchasqa “hatun k’anchay” William Miller-man Revelación libromanta qosqa kasqanta qatiq artikulopi mast’arisun.

“Cristo kay pachaman hamuspa cheqaq religionta rikuchinanpaq, hinaspa runakunaq sonqonkunatawan ruwasqankunata kamachinanpaq kaq kamachikuykunata hatunchananpaq, llullakuyqa chay hatun achkiyta hap’iqkunapi anchataña sapichakusqa karqan, chaymi manaña achkiyta entienderqankuchu, nitaq cheqaq kayrayku tradiciónninkuta saqiya munarqankuchu. Hanaqpachamanta Yachachiqa qhesachirqanku, gloriaq Apunta chakatarqanku, kikinkuq costumbrenkuta hinaspa inventosninkuta waqaychanankupa. Chay kikin espírituqa kunan p’unchaypas kay pachapi rikurin. Runakunaqa cheqaq kayta maskhaymanta qochakunku, ama tradiciónninku chinkachisqa kananpaq, hinaspa musuq orden kaqkuna ama yaykunanpaq. Runakuna ukhupi pantayman urmaypaq sapa kutiña kachkan, hinaspa runaq yuyayninkunatawan yachayninta ancha hatunchayman k’umuykuqmi kanku, ichaqa Diosmanta kaq wiñaypaq kaqqa mana reqsisqachu nitaq chaninchasqachu.” Counsels on Sabbath School Work, 47.